

การให้ความหมาย ที่มาของความหมาย และแนวทางการปฏิบัติในความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนกีฬาเทศบาลนครนครปฐม จังหวัดนครปฐม

The construct meanings, sources of meaning and guideline of the phrase good citizenship of twelfth grade students of Nakhon Pathom Municipality Sports School.

พลศักดิ์ อุดมโกชน^{*}

พิทักษ์ ศิริวงศ์^{**}

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความหมาย ที่มาของความหมาย และแนวทางการปฏิบัติในความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนกีฬาเทศบาลนครนครปฐม จังหวัดนครปฐม การวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีวิทยาปรากฏการณ์วิทยา ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งผู้ให้ข้อมูลหลักครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนกีฬาเทศบาลนครนครปฐม จำนวน 38 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนให้ความหมายของความเป็นพลเมืองดี คือ การเคารพและปฏิบัติตามกฎหมายบ้านเมือง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเมืองการปกครอง การเคารพในสิทธิเสรีภาพ และการยึดมั่นปฏิบัติในหลักธรรมของพระพุทธศาสนา การมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ของตนเอง และการยอมรับมติของเสียงข้างมาก ส่วนที่มาของความหมายนั้น มาจากการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ผู้ปกครอง อิทธิพลของสื่อทางโทรทัศน์ และการเรียนผ่านรายวิชาต่างๆ โดยคำสั่งสอนของครูอาจารย์ ตลอดจนการมีส่วนร่วมทำกิจกรรมที่มีประโยชน์ต่อสังคม โดยมีแนวทางปฏิบัติเป็นพลเมืองดี คือ การปฏิบัติตามกฎจราจรอย่างเคร่งครัด การปฏิบัติตนใช้สิทธิเลือกตั้งภายในประเทศ การเคารพในสิทธิเสรีภาพในการอยู่ร่วมกันภายในหอพัก การบวชศึกษาพระธรรมทดแทนพระคุณของพ่อแม่ การแข่งขันกีฬาระดับประเทศในฐานะตัวแทนนักกีฬาของจังหวัดนครปฐม และการเสียสละเวลาในการเลือกตั้งประธานนักเรียน

คำสำคัญ: การให้ ความหมาย ที่มา แนวทางปฏิบัติ ความเป็นพลเมืองดี

^{*} นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาประกอบการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

^{**} ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาขาวิชาการจัดการชุมชน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

Abstract

The purpose of this research is to study the meaning, sources of meaning and guideline of the phrase “good citizenship” of twelfth grade students of Nakhon Pathom Municipality Sports School. This study is a qualitative research by using phenomenon approach analysis which has been compiled to find the conclusion from the current social phenomena. The researcher collected the data by in-depth interview. The main interviewees were 38 students from twelfth grade of Nakhon Pathom Municipality Sports School. The findings indicated that the meaning of good citizenship is the respect and obedience to the law, participation in political activities, the respect to the rights and freedom and the adherence to Dhamma, to have a responsibility for their own duty, and to accept the decision of the majority rule. As for the meaning, it was built from the raising of parents, television influences, in class learning, and also the social activity participation. The guidelines to good citizenship were the obedience to the traffic regulations strictly, voting in elections, the respect to the rights and freedom of others in dormitories and to ordinate and study Dhamma to requite parents’ favour, to participate in national level of sports competition as a representative athlete of Nakhon Pathom Province, and to devote time for selecting the student president.

บทนำ

พลเมืองเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของทุกสังคม เช่นเดียวกับสังคมไทยที่ต้องการพลเมืองที่มีคุณภาพ เป็นกำลังสำคัญต่อการพัฒนาประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้า และมีความมั่นคง การเป็นพลเมืองที่ดีนั้นย่อมต้องประพฤติปฏิบัติตามหลักขนบธรรมเนียมประเพณีของสังคม มีคุณธรรมจริยธรรมเป็นแนวทางปฏิบัติในการดำเนินชีวิต เพื่อการพัฒนาสังคมให้เกิดความยั่งยืน (เวชพล อ่อนละมัย, 2556)

ในโลกยุคปัจจุบันการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีนั้น มีความสำคัญต่อทุกคนที่อยู่ร่วมกันในสังคม การสร้างคุณลักษณะของความเป็นพลเมืองดีให้เกิดความเหมาะสมสำหรับสังคมนั้นๆ มีความจำเป็นโดยให้เห็นคุณค่าในการมองเห็นปัญหาที่เกิดขึ้น รวมถึงความรู้ที่เกี่ยวกับเรื่องของการเป็นพลเมืองดี ทำให้คนในสังคมเกิดการมีส่วนร่วมของการเป็นพลเมืองดีที่มีประสิทธิภาพ บทบาทของโรงเรียนที่เป็นลักษณะหนึ่งที่มีความสำคัญ และสังคมให้ความคาดหวังว่าสามารถบูรณาการเรียนรู้ เพื่อสร้างความเป็นพลเมืองดีตลอดจนปลูกฝังความเป็นพลเมืองดีให้กับนักเรียน โดยมีกระบวนการเริ่มต้นด้วยการกำหนดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองดีไว้ในหลักสูตรอย่างชัดเจน และจัดการเรียนการสอน โดยการใช้กิจกรรมที่ให้นักเรียนปฏิบัติจริงร่วมกับชุมชนในด้านต่างๆ นักเรียนเกิดพัฒนาการทั้งด้าน สติปัญญา อารมณ์ความรู้สึก ร่างกาย และจิตใจสามารถอยู่ร่วมในสังคมได้อย่างมีความสุขอย่างต่อเนื่อง (กรมวิชาการ, 2544)

นักเรียนเป็นช่วงวัยที่มีความสำคัญ ต่อการปลูกจิตสำนึกความเป็นพลเมืองดี โดยการพัฒนาการศึกษาให้มีระดับสูงขึ้น พร้อมกับการพัฒนาจิตใจ ส่งเสริมการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนา โดยหลักการนี้ทำให้นักเรียนเข้าใจถึงศีลธรรม คุณธรรมและจริยธรรม พร้อมทั้งสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ นอกจากนี้ สถาบันครอบครัวเป็นสถาบันที่สำคัญที่สุดต่อการปลูกจิตสำนึก ควรเอาใจใส่ดูแล มอบสิ่งที่ดีเหมาะสมในด้านจิตสำนึก เป็นพื้นฐานในการสร้างความเป็นพลเมืองดีในวันข้างหน้า (ภา รากหญ้า, 2556)

โรงเรียนกีฬาเทศบาลนครนครปฐม เป็นโรงเรียนกีฬาที่มีชื่อเสียงระดับประเทศ ให้ความสำคัญด้านการศึกษาพร้อมกับการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพความสามารถด้านกีฬาแก่นักเรียนทุกระดับชั้น รวมถึงการฝึกความมีระเบียบวินัย เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะที่สังคมต้องการ เป็นกำลังพลที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติต่อไปในอนาคต (ระวี ปรารถนาวิทยา, 2556)

ดังนั้นผู้วิจัยมีความประสงค์ในการใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Methodology) ต่อการทำความเข้าใจถึง “การให้ความหมาย ที่มาของความหมาย และแนวทางการปฏิบัติในความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนกีฬาเทศบาลนครนครปฐม จังหวัดนครปฐม” ผลการวิจัยที่ได้จะเป็นข้อมูลสำคัญ สำหรับคณะครูอาจารย์ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถนำไปพัฒนาการศึกษาให้มีความเหมาะสมกับนักเรียนทุกระดับชั้น ตลอดจนเป็นแนวทางส่งเสริมการสร้างพฤติกรรมความเป็นพลเมืองดีให้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนกีฬาเทศบาลนครนครปฐม จังหวัดนครปฐม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความหมาย ที่มาของความหมาย ความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนกีฬาเทศบาลนครนครปฐม จังหวัดนครปฐม
2. เพื่อศึกษาถึงแนวทางการปฏิบัติตนในความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนกีฬาเทศบาลนครนครปฐม จังหวัดนครปฐม

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

เป็นการศึกษา และทำความเข้าใจถึงความหมายของความเป็นพลเมืองดี รวมถึงคุณลักษณะ ความเป็นพลเมืองดี รวมถึงทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์และทฤษฎีการเรียนรู้สำนักมนุษยนิยม

2. ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย คือ โรงเรียนกีฬาเทศบาลนครนครปฐม

3. ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูลหลัก

กลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 38 คน โรงเรียนกีฬาเทศบาลนครนครปฐม จังหวัดนครปฐม

4. ขอบเขตด้านเวลา

ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล คือ ตั้งแต่ เดือน กันยายน 2556 ถึง เดือน ตุลาคม 2556

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดี

1. พลเมืองดี หมายถึง การที่บุคคลมีพฤติกรรมที่เหมาะสมตามสภาพบริบททางสังคม และทำประโยชน์ให้แก่สังคม ได้แก่ การรู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง ครอบครัว ชุมชน รวมถึงประเทศชาติ เคารพและปฏิบัติตามกฎหมายของบ้านเมือง มีความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ ตลอดจนเป็นบุคคลที่มีจิตสำนึกในการพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้า พัฒนาตนเองให้เป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ มีพฤติกรรมดี มีจิตใจดี มีความรับผิดชอบ รักษาสิ่งแวดล้อม รวมทั้งให้ความสำคัญต่อการอยู่ร่วมกัน และปฏิบัติต่อกัน เพื่อให้เกิดความสงบสุข (ปลินธร เพ็ชรฤทธิ์, 2550)

2. คุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีที่ทุกสังคมพึงปรารถนา ซึ่งมี 9 ลักษณะ ดังนี้ (วิชัย ภูโยธิน และคณะ, 2552)

2.1 เคารพกฎหมายบ้านเมืองและปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับของสังคม พลเมืองทุกคนควรปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับของสังคม และบทบัญญัติของกฎหมาย จะทำให้สังคมมีความเป็นระเบียบ ทุกคนอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

2.2 เป็นผู้มีเหตุผล และรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ทุกคนย่อมมีสิทธิเสรีภาพในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน รู้จักการใช้เหตุผลในการดำเนินงานและควบคุมงาน จะทำให้ช่วยให้เกิดความเข้าใจอันดีงามต่อกัน

2.3 ยอมรับมติของเสียงส่วนใหญ่ หากมีความขัดแย้งกันในการดำเนินงาน อันเกิดมาจากความคิดเห็นที่แตกต่างกัน และจำเป็นต้องตัดสินใจปัญหาด้วยการใช้เสียงข้างมากเป็นหลัก ถึงแม้ว่าจะไม่ตรงกับความคิดของเราก็ดำเนินการตาม เพราะเป็นมติของเสียงส่วนใหญ่

2.4 เป็นผู้คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม และเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ทุกๆ คน ที่มีความเป็นประชาธิปไตยนั้น ต้องมีความเสียสละเพื่อผลประโยชน์ของส่วนรวม และรักษาไว้ซึ่งสังคมประชาธิปไตย เป็นการส่งผลต่อความมั่นคง ซึ่งสุดท้ายแล้ว ผลประโยชน์ดังกล่าวก็ย้อนกลับมาสู่สมาชิกของสังคม

2.5 เคารพในสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น เราทุกคนที่เกิดมา ไม่ว่าจะเป็นเพศใด ไม่ว่าฐานะเป็นเช่นไร ประกอบอาชีพอะไร ควรรู้จักเคารพในสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น เพราะทุกคนมีสิทธิเสรีภาพเท่าเทียมกัน

2.6 มีความรับผิดชอบต่องาน สังคม ชุมชน ประเทศชาติ ในการอยู่ร่วมกันในสังคมนั้น ย่อมต้องมีการทำงานเป็นทีม จึงต้องมีการแบ่งหน้าที่ต่างๆ โดยให้ความสำคัญต่อความรับผิดชอบในงานนั้นๆ ให้สมาชิกแต่ละคนนำไปปฏิบัติตามที่ได้รับมอบหมายไว้อย่างเต็มที่

2.7 มีส่วนรวมในกิจกรรมการเมือง การปกครอง สมาชิกทุกคนในสังคมประชาธิปไตยนั้น ต้องมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเมืองการปกครอง เช่น การเลือกตั้งสมาชิกผู้แทนราษฎร การเลือกตั้งส่วนท้องถิ่น

2.8 มีส่วนรวมในการป้องกัน แก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ สังคม ส่งเสริม และสนับสนุนการ แก้ไขปัญหาความขัดแย้งต่างๆ ด้วยวิธีทางกฎหมาย

2.9 มีคุณธรรมและจริยธรรม ปฏิบัติตนตามหลักธรรม ทุกคนควรมีศีลธรรมประจำใจไว้เป็นหลักในการควบคุมความประพฤติของตนให้ดำเนินไปอย่างถูกต้องเหมาะสม ตลอดจนสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีได้

3. ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ (Maslow's hierarchy of need theory) อับราฮัม มาสโลว์ (Abraham H. Maslow) ได้กำหนดรายละเอียดความต้องการของมนุษย์ โดยแบ่งเป็นความต้องการออกเป็น 5 ระดับ คือ ระดับที่ 1 ความต้องการทางกายภาพ (Physiological needs) ระดับที่ 2 ความต้องการความปลอดภัยและมั่นคง (Safety and security needs) ระดับที่ 3 ความต้องการทางสังคม (Social needs) ระดับที่ 4 ความต้องการการยกย่อง (Self-esteem needs) ระดับที่ 5 ความต้องการไปสู่ความสมบูรณ์แบบของชีวิต (Self-actualization) โดยเริ่มจากระดับต่ำสุดไปสู่ระดับสูงสุด (วุฒิ สุขเจริญ, 2555) ให้กลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนกีฬาเทศบาลนครนครปฐม ได้ศึกษาและทำความเข้าใจสิ่งที่ตนเองต้องการในแต่ละระดับขั้น มีความจำเป็นต้องอาศัยคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีที่ทุกสังคมพึงปรารถนา รวมถึงต้องให้ความสำคัญการแนะนำให้เกิดการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น

4. ทฤษฎีการเรียนรู้สำนักมนุษยนิยม (Humanistic Psychology) นักจิตวิทยาในกลุ่มนี้ให้ความสำคัญกับมนุษย์ทุกคน โดยอธิบายว่า มนุษย์ทุกคนเกิดมาพร้อมด้วยคุณค่า มีความดีงาม มีความสามารถ มีแรงจูงใจภายในตัวที่พร้อมทำความดี และมีความต้องการผลักดันตนเองให้แสดงพฤติกรรมอันดี ให้เป็นแบบอย่าง (ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร, 2545) การสร้างความเป็นพลเมืองดีให้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนกีฬาเทศบาลนครนครปฐม ควรชี้แนะแนวทางตลอดจนสร้างเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดี สามารถนำทฤษฎีการเรียนรู้สำนักมนุษยนิยมไปประยุกต์ใช้ได้ในการเรียนต่างๆ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Methodology) ด้วยวิธีวิทยาปรากฏการณ์วิทยา (Phenomenological Approach) อาศัยแนวความคิดและโลกทัศน์จากปรัชญาปรากฏการณ์วิทยาเป็นเครื่องมือในการศึกษาปรากฏการณ์ และประสบการณ์ของมนุษย์ มุ่งเน้นทำความเข้าใจ

เข้าใจความหมายประสบการณ์ชีวิตที่บุคคลได้ประสบมาเป็นหลัก (ชาย โพธิ์สิตา, 2552) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์ (Interview) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลหลัก

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 38 คน โรงเรียนกีฬาเทศบาลนครนครปฐม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือที่สำคัญ คือ ตัวผู้วิจัย คำถามในการสัมภาษณ์ สมุดจด ปากกา สำหรับจดบันทึกข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์ และเครื่องบันทึกเสียง เพื่อใช้บันทึกข้อมูลระหว่างการสัมภาษณ์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เลือกใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ตะล่อม (Probe) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ลึกซึ้ง และครอบคลุม ซึ่งผู้ให้ข้อมูลหลักในครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 38 คน ดำเนินการสัมภาษณ์ ตามแนวคำถามในการวิจัยที่ได้เตรียมไว้ ภายในโรงเรียนกีฬาเทศบาลนครนครปฐม

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ถอดเทปการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) แบบคำต่อคำ (Verbatim) เพื่อให้ได้ข้อมูลออกมาเป็นหน่วยย่อยๆ และวิเคราะห์ข้อมูลอย่างละเอียด เพื่อนำมาจัดกลุ่ม โดยนำเสนอผลการวิจัยด้วยการบรรยายเพื่อความชัดเจนมากขึ้น

การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล

ผู้วิจัยตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลด้วยวิธีการตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation technique) โดยเลือกใช้การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data triangulation) ตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากแหล่งต่างๆ ว่าเหมือนกันหรือไม่ พิจารณาจากช่วงเวลา สถานที่ และบุคคลที่แตกต่างกัน รวมถึงตัวผู้วิจัยให้ความสำคัญในการใช้เวลาสร้างสัมพันธภาพที่ดีต่อผู้ให้ข้อมูลหลัก เพื่อลดอคติที่อาจเกิดขึ้น ทำให้ข้อมูลที่ได้มีความน่าเชื่อถือสูง

ผลการศึกษา

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์เชิงลึก นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ทำให้ทราบถึงความหมาย ที่มาของความหมาย รวมถึงแนวทางการปฏิบัติตนในความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนกีฬาเทศบาลนครนครปฐม จังหวัดนครปฐม โดยผู้วิจัย เก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล ได้ผลการศึกษา ดังนี้

1. การเคารพและปฏิบัติตนตามกฎหมายบ้านเมือง

นักเรียนโรงเรียนกีฬาเทศบาลนครนครปฐม ได้ให้ความหมายว่า ความเป็นพลเมืองดี คือ การเคารพและปฏิบัติตามกฎหมายบ้านเมือง รวมทั้งให้ความสำคัญของการอยู่ร่วมกันในสังคม เพื่อให้

สังคมดำเนินอยู่ได้อย่างสงบสุข ส่วนที่มาของความหมายว่า การเคารพและปฏิบัติตามกฎหมายบ้านเมือง นั้นมาจาก การอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว โดยที่พ่อแม่จะเป็นผู้ให้คำแนะนำ ว่ากล่าวตักเตือน หล่อหลอม พฤติกรรมอันดี ตลอดจนประพฤติตนเป็นแบบอย่าง เพื่อให้เกิดการซึมซับการเรียนรู้พฤติกรรมที่ดีจากพ่อแม่ได้ โดยนักเรียนมีแนวทางปฏิบัติตนในเรื่องนี้ว่า นักเรียนทุกคนปฏิบัติตามกฎจราจรเพื่อลดการเกิดอุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้น การเดินทางมาโรงเรียนก็พาเทศบาลนครนครปฐมทุกครั้ง ควรปฏิบัติตามกฎจราจรอย่างเคร่งครัด และมีความระมัดระวัง ทำได้โดย การสวมหมวกกันน็อคทุกครั้งในการขับขี่รถจักรยานยนต์ และปฏิบัติตามไฟสัญญาณจราจรตามท้องถนน อีกทั้งควรข้ามถนนตรงทางม้าลายหรือสะพานลอยเพื่อความปลอดภัย รวมถึงการปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนเพื่อให้เกิดความเรียบร้อย ทำได้โดยการสวมชุดนักเรียนทุกวันจันทร์และสวมชุดกีฬาของโรงเรียนในวันอังคารถึงวันศุกร์ สุดท้ายนักเรียนกล่าวถึงการปฏิบัติตนตามกฎระเบียบของหอพักว่า ก่อนออกจากห้องต้องปิดน้ำ ปิดไฟทุกครั้ง เพื่อช่วยกันประหยัดพลังงานตลอดจนถอดรองเท้าเวลาเดินขึ้น ลงหอพัก เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยในการอยู่ร่วมกัน

2. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองการปกครอง

นักเรียนโรงเรียนกีฬาเทศบาลนครนครปฐม ได้ให้ความหมายว่า ความเป็นพลเมืองดี คือ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองการปกครอง ซึ่งสมาชิกทุกคนในสังคมประชาธิปไตยนั้น ต้องมีส่วนร่วมและให้ความสำคัญในการใช้สิทธิเลือกตั้ง ส่วนที่มาของความหมายว่า การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองการปกครอง นั้นมาจาก อิทธิพลของสื่อต่างๆ โดยเฉพาะสื่อทางโทรทัศน์ เห็นได้อย่างชัดเจนว่า ดารานักร้อง เสียสละเวลาส่วนตัว เดินทางออกมาใช้สิทธิเลือกตั้ง เพื่อให้ดูเป็นแบบอย่างที่ดี และเป็น การส่งเสริมให้ประชาชนทั่วไปออกมาใช้สิทธิเลือกตั้ง เป็นการแสดงให้เห็นถึงความเป็นพลเมืองดีที่มีความรับผิดชอบต่อการเมืองการปกครอง โดยนักเรียนมีแนวทางการปฏิบัติในเรื่องนี้ว่า เมื่ออายุครบ 18 ปี บริบูรณ์ ทุกคนมีหน้าที่สำคัญในการปฏิบัติตนใช้สิทธิเลือกตั้งภายในประเทศ เช่น การเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา และการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น เพื่อเลือกตัวแทนที่มีความรู้ความสามารถไปทำหน้าที่บริหารและพัฒนาประเทศต่อไป

3. การเคารพในสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น

นักเรียนโรงเรียนกีฬาเทศบาลนครนครปฐม ได้ให้ความหมายว่า ความเป็นพลเมืองดี คือ การเคารพในสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น ซึ่งเป็นหน้าที่ของทุกคนที่ต้องกระทำ เนื่องจากสิทธิเสรีภาพนั้นเป็นเรื่องของทุกคนที่มีความเท่าเทียมกัน และเคารพซึ่งกันและกัน ส่วนที่มาของความหมายว่า การเคารพในสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น นั้นมาจาก การศึกษาผ่านรายวิชาสังคมศึกษาในเนื้อหากฎหมายในประเทศไทย ภายใต้คำสั่งสอนและคำแนะนำของครูอาจารย์ รวมถึงการเข้าร่วมทำกิจกรรมการแข่งขันการตอบปัญหา กฎหมายภายในโรงเรียน โดยนักเรียนมีแนวทางการปฏิบัติในเรื่องนี้ว่า การอยู่ร่วมกันในหอพักนักเรียนนั้น ต้องให้ความสำคัญต่อการเคารพในสิทธิเสรีภาพของคนอื่นด้วย ในกรณีที่เพื่อนมีเครื่องเล่นเพลงพร้อมอุปกรณ์ หากมีความประสงค์จะต้องใช้ ควรอนุญาตจากเจ้าของเสียก่อน และตระหนักถึงว่าไม่ควรเปิดเครื่องเล่นเพลงนั้นรบกวนผู้อื่น ในช่วงการสอบปลายภาคเรียน

4. การยึดมั่นปฏิบัติในหลักธรรมของพระพุทธศาสนา

นักเรียนโรงเรียนกีฬาเทศบาลนครนครปฐม ได้ให้ความหมายว่า ความเป็นพลเมืองดี คือ การยึดมั่นปฏิบัติในหลักธรรมของพระพุทธศาสนา ตั้งใจศึกษาเล่าเรียนวิชาพระพุทธศาสนา และนำหลักธรรมนำมาใช้ในชีวิตประจำวัน ส่วนที่มาของความหมายว่า การยึดมั่นปฏิบัติในหลักธรรมของพระพุทธศาสนานั้นมาจาก การศึกษาฝ่ายรายวิชาพระพุทธศาสนา โดยครูอาจารย์เปิดโอกาสให้นักเรียนมีการเรียนรู้การมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมประเพณีการทำบุญตักบาตร เมื่อถึงวันสำคัญทางศาสนา ภายในชุมชนที่อาศัยอยู่ รวมถึงพ่อแม่ผู้ปกครองปลูกฝังให้มีหลักธรรมประจำใจให้เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจมาโดยตลอด โดยนักเรียนมีแนวทางการปฏิบัติในเรื่องนี้ว่า ทุกวันพระก่อนออกไปโรงเรียน ได้ทำบุญตักบาตรพร้อมพ่อแม่เป็นประจำ และเมื่ออาศัยอยู่ที่หอพักนักเรียนต้องสวดมนต์ ก่อนนอนเป็นประจำทุกวัน รวมถึงเมื่ออายุครบ 20 ปีบริบูรณ์บวชศึกษาพระธรรมทดแทนพระคุณของพ่อแม่

5. การมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ของตนเอง

นักเรียนโรงเรียนกีฬาเทศบาลนครนครปฐม ได้ให้ความหมายว่า ความเป็นพลเมืองดี คือ การมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ของตนเอง นักเรียนทุกคนให้ความสำคัญกับการแบ่งเวลาทำกิจกรรมการแข่งขันกีฬาระดับประเทศ รวมถึงเอาใจใส่ทั้งด้านการศึกษาและด้านกีฬาควบคู่กันไป ส่วนที่มาของความหมายว่า การมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ของตนเอง นั้นมาจาก การศึกษาผ่านรายวิชาพลศึกษา ภายใต้คำสอนของครูอาจารย์ โดยนักเรียนมีแนวทางการปฏิบัติตนในเรื่องนี้ว่า ทุกช่วงเย็นต้องมานั่งตั้งใจฝึกซ้อมกีฬาฟุตบอล เพื่อเข้าเป็นตัวแทนนักกีฬาของจังหวัดนครปฐมเพื่อที่จะเข้าไปแข่งขันกีฬาระดับประเทศ และการแข่งขันกีฬาฟุตบอลแต่ละครั้ง นักกีฬาทุกคนต้องมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ของตนเอง หรือตำแหน่งผู้เล่นของตนเองให้ดีที่สุด เพื่อประสพชัยชนะในการแข่งขัน เป็นการสร้างชื่อเสียงให้แก่ตนเองและโรงเรียนที่ศึกษาอยู่

6. การยอมรับมติของเสียงข้างมาก

นักเรียนโรงเรียนกีฬาเทศบาลนครนครปฐม ได้ให้ความหมายว่า ความเป็นพลเมืองดี คือ การยอมรับมติของเสียงข้างมาก โดยในทุกๆ ปี โรงเรียนกีฬาเทศบาลนครนครปฐม จัดการเลือกตั้งประธานนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เพื่อให้ให้นักเรียนทุกคนเข้ามามีบทบาทในการรู้จักปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามภาระหน้าที่ และแนวทางชีวิตตามหลักประชาธิปไตย ส่วนที่มาของความหมายว่า การยอมรับมติของเสียงข้างมาก นั้นมาจาก อิทธิพลของสื่อทางโทรทัศน์ เห็นได้อย่างชัดเจนว่า เวลาการลงมติให้คะแนนเสียงในการประชุมในรัฐสภานั้น ประธานในรัฐสภาจะให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรยกมือให้คะแนนเสียง ยอมรับและปฏิบัติตามเสียงส่วนใหญ่ โดยนักเรียนมีแนวทางการปฏิบัติในเรื่องนี้ว่า นักเรียนทุกชั้นปี ต้องเสียสละเวลาในการเลือกตั้งประธานนักเรียน ผู้สมัครที่ได้รับคะแนนเสียงมากที่สุด จะได้รับตำแหน่งประธานนักเรียน ซึ่งเห็นว่าได้รับการไว้วางใจจากเพื่อนๆ ในโรงเรียน อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนมีความรับผิดชอบร่วมกันในการรักษาไว้ซึ่งประโยชน์ทั้งปวงของโรงเรียน

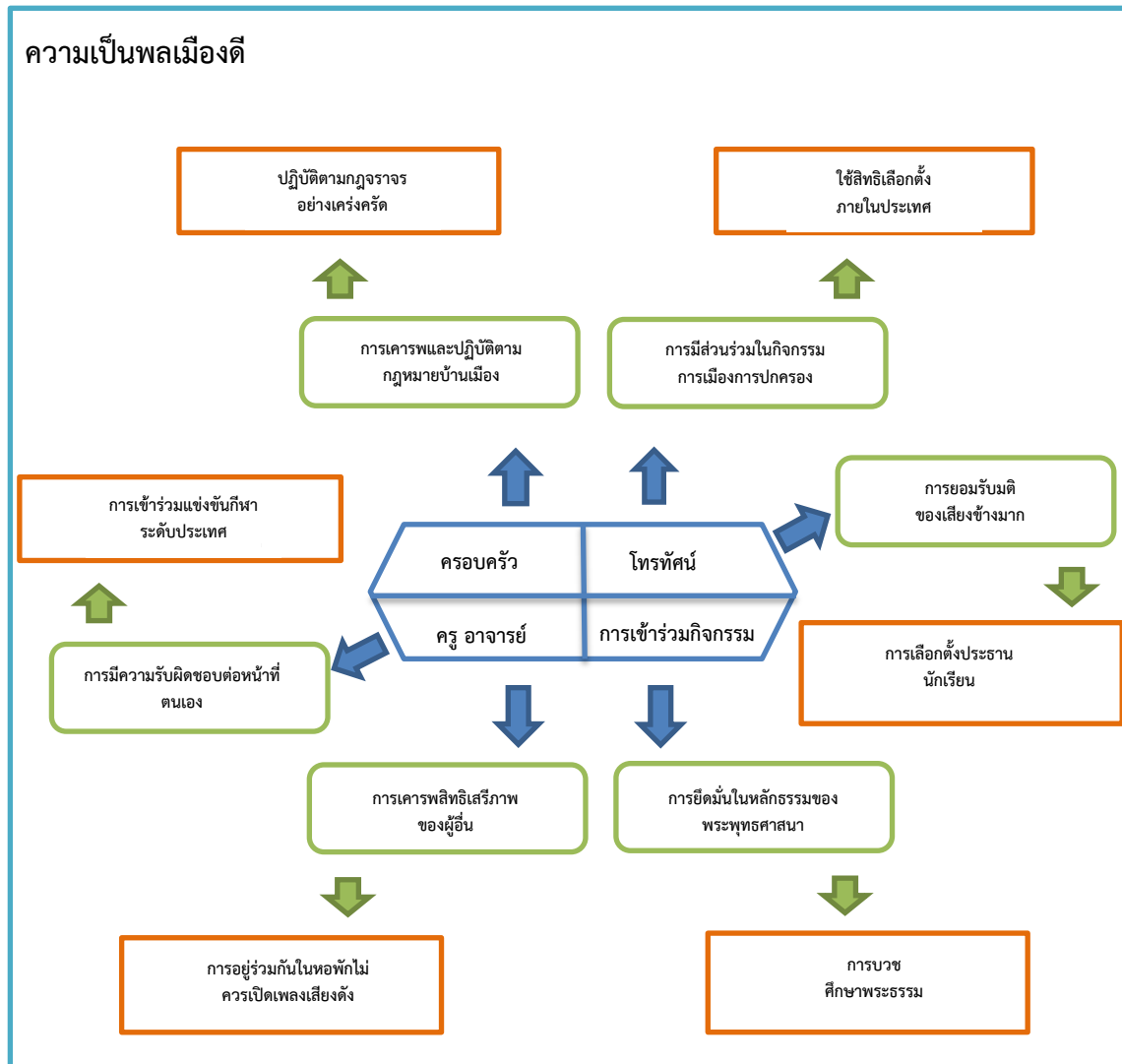
สรุปผล

การศึกษาการให้ความหมาย ที่มาของความหมาย และแนวทางการปฏิบัติตนในความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนกีฬาเทศบาลนครนครปฐม จังหวัดนครปฐม เป็นการศึกษาเพื่อหาข้อสรุปจากปรากฏการณ์ทางสังคมที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาหนึ่ง เพื่อเรียนรู้พร้อมทั้งทำความเข้าใจ ผู้วิจัยได้ถอดเทปการสัมภาษณ์แบบคำต่อคำ เพื่อให้ได้ข้อมูลออกมา หลังจากนั้นตีความบทสัมภาษณ์ นำมาจัดกลุ่ม เพื่อสะดวกในการวิเคราะห์ข้อมูล และตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า จากการศึกษาดังกล่าวผู้วิจัยสรุปผลได้ดังนี้

การให้ความหมายของความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนกีฬาเทศบาลนครนครปฐม จากการวิเคราะห์มี 6 ความหมาย ได้แก่ การเคารพและปฏิบัติตามกฎหมาย บ้านเมือง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเมืองการปกครอง การเคารพในสิทธิเสรีภาพ การยึดมั่นปฏิบัติในหลักธรรมของพระพุทธศาสนา การมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ของตนเอง และการยอมรับมติของเสียงส่วนมาก

ดังความหมายที่กล่าวมาข้างต้น นักเรียนรับรู้ที่มาของความเป็นพลเมืองดีมาจาก การอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ผู้ปกครอง อิทธิพลของสื่อทางโทรทัศน์ และการเรียนผ่านรายวิชาต่างๆ โดยคำสั่งสอนของครูอาจารย์ ตลอดจนการมีส่วนร่วมทำกิจกรรมที่มีประโยชน์ต่อสังคม

ส่วนแนวทางการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนกีฬาเทศบาลนครนครปฐม จากการวิเคราะห์มี 6 แนวทาง ได้แก่ การปฏิบัติตามกฎจราจรอย่างเคร่งครัด การปฏิบัติตนใช้สิทธิเลือกตั้งภายในประเทศ การเคารพในสิทธิเสรีภาพในการอยู่ร่วมกันภายในหอพักนักเรียน การบวชศึกษาพระธรรมทดแทนพระคุณของพ่อแม่ การแข่งขันกีฬาระดับประเทศในฐานะตัวแทนนักกีฬาของจังหวัดนครปฐม และการเสียสละเวลาในการเลือกตั้งประธานนักเรียน

รูปภาพที่ 1 แบบจำลองสรุปผลการวิจัยความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนกีฬาเทศบาลนครนครปฐม

อภิปรายผล

การศึกษา เรื่อง “การให้ความหมาย ที่มาของความหมาย และแนวทางปฏิบัติในความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนกีฬาเทศบาลนครนครปฐม จังหวัดนครปฐม” สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาถึงความหมาย และที่มาของความเป็นพลเมืองดี พบว่ามีความสอดคล้องกับแนวคิดของ (ปลินธร เพ็ชรฤทธิ์, 2550) ว่า ความเป็นพลเมืองดีเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของสังคม ทุกสังคมต้องการพลเมืองที่มีคุณภาพ รู้จักความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง ครอบครัว ชุมชนที่อาศัยอยู่ รวมถึงประเทศชาติ และให้ความสำคัญในการอยู่ร่วมกัน ตลอดจนเคารพและปฏิบัติตามกฎหมายบ้านเมือง ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าต่อไป สอดคล้องกับแนวคิดของ

(วิชัย ภูโยธิน และคณะ, 2552) ที่กล่าวถึงคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีที่ทุกสังคมปรารถนาว่า พลเมืองทุกคนต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับทางสังคม และกฎหมายบ้านเมือง เพื่อให้สังคมเกิดความสงบสุข นอกจากนั้นพลเมืองในสังคมประชาธิปไตยต้องมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเมืองการปกครอง โดยใช้สิทธิในการเลือกตั้งรวมถึงการอยู่ในสังคมเดียวกัน ควรรู้จักเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น เพราะทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกัน ควรปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจที่จะนำความสุข ความเจริญ มาสู่ตนเอง มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเองทางการศึกษาและด้านกีฬาควบคู่กัน รวมถึงการยอมรับมติของเสียงข้างมากที่เป็นคะแนนเสียงบริสุทธิ์

2. ผลการศึกษาถึงแนวทางการปฏิบัติตนในความเป็นพลเมืองดี พบว่ามีความสอดคล้องกับ (วุฒิ สุขเจริญ, 2555) ที่ได้เสนอทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ เพื่ออธิบายถึงพฤติกรรมความต้องการเชิงจิตวิทยา พบว่า ความต้องการมั่นคงปลอดภัย ต้องอาศัยคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดี ดังที่นักเรียนมีแนวทางปฏิบัติตนตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด เพื่อลดอุบัติเหตุ และความสูญเสียที่อาจเกิดขึ้นโดยการสวมหมวกกันน็อกทุกครั้งก่อนขับขีรถจักรยานยนต์ รวมถึงไม่ฝ่าฝืนสัญญาณไฟจราจร หากจำเป็นต้องเดินเท้าควรข้ามสะพานลอยเพื่อความปลอดภัย และพบว่า ความต้องการที่จะให้ผู้อื่นมายกย่องต้องอาศัยคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดี ดังที่นักเรียนมีแนวทางการปฏิบัติตน โดยการตั้งใจฝึกซ้อมเพื่อเป็นตัวแทนนักกีฬาของจังหวัดนครปฐมในการเข้าแข่งขันกีฬาระดับประเทศเป็นการสร้างชื่อเสียงให้แก่ตนเองและโรงเรียนที่ศึกษาอยู่ สอดคล้องกับ (ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร, 2545) ที่กล่าวถึงทฤษฎีการเรียนรู้สำนักมนุษยนิยมว่ามนุษย์ทุกคนเกิดมาพร้อมคุณงามความดี มีแรงจูงใจภายในตัว ที่สามารถผลักดันให้แสดงพฤติกรรมอันดี ดังที่นักเรียนมีแนวทางปฏิบัติตน โดยนำหลักธรรมมาใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อควบคุมพฤติกรรมให้ดำเนินไปอย่างถูกต้อง รวมถึงการรู้จักหน้าที่ของตนเองในฐานะเพศชาย เมื่ออายุครบ 20 ปี บวชศึกษาพระธรรม เป็นการทดแทนพระคุณของพ่อแม่

ข้อเสนอแนะ

1. การอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ผู้ปกครองควรประพฤติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดี ปลูกฝังในการปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับวัฒนธรรมและสภาพสังคมในยุคปัจจุบัน
2. สถาบันการศึกษาควรให้ความสำคัญในรายวิชาเรียนต่างๆ และส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมให้มากขึ้น เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ และเลือกแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมพัฒนาให้นักเรียนเป็นพลเมืองที่ดีของสังคมต่อไป
3. การเรียนการสอนของครูอาจารย์ควรสอดแทรกความรู้ในเรื่องคุณธรรมจริยธรรม การเคารพ และปฏิบัติตามกฎหมายบ้านเมือง พร้อมยกตัวอย่างประกอบ เพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ เกิดความคิดใหม่ๆที่จะนำไปใช้ในการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีของประเทศชาติในอนาคต

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาความเป็นพลเมืองดี ในระดับ ประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา เปรียบเทียบว่ามีความเหมือนและมีความแตกต่างกันมากน้อยกันอย่างไร เพื่อนำผลที่ได้ไปพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีที่ประเทศชาติและสังคมไทยในปัจจุบันต้องการต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ชาย โพธิ์สิตา. (2552). **ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด.
- ปลินธร เพ็ชรฤทธิ์. (2550). “สภาพและปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีให้แก่แก่นักเรียนมัธยมศึกษาของครูสังคม.” วิทยานิพนธ์ ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ระวี ปรากฏวิทยา. (2556). **ข้อมูลโรงเรียนเทศบาลนครนครปฐม จังหวัดนครปฐม**. [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อวันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2556 สืบค้นจาก <http://www.1nkms.com>
- ฤา รากหญ้า. (2556). **ปลูกจิตสำนึก**. [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2556 สืบค้นจาก www.dent.psu.ac.th/mind/article/mind.doc?
- วิชัย ภูโยธิน และคณะ. (2552). **คุณลักษณะพลเมืองที่ดีของประเทศชาติของสังคมโลกและการมีส่วนร่วมในการเมืองการปกครอง**. [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อวันที่ 12 กันยายน พ.ศ. 2556 สืบค้นจาก http://www.truelookpanya.com/new/cms_detail/knowledge/2125-00/
- วุฒิ สุขเจริญ. (2555). **พฤติกรรมผู้บริโภค**. กรุงเทพฯ: จี พี ไฮเบอร์พริ้นท์.
- เวชพล อ่อนละมัย. (2556). **พลเมืองดีตามประเพณีและวัฒนธรรมไทย**. [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อวันที่ 12 กันยายน พ.ศ. 2556 สืบค้นจาก <http://www.kasetyaso.ac.th/thai%20cultule/08.pdf>
- ศักดิ์ไทย สุรกิจาวร. (2545). **จิตวิทยาสังคม ทฤษฎีและการปฏิบัติการ**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สุวีริยาสาส์น.
- ศูนย์พัฒนาหลักสูตร กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ. (2544). **คู่มือการจัดกระบวนการเรียนรู้หน้าที่พลเมือง-ศีลธรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.